

Πρόγραμμα Σπουδών: Διοίκηση Επιχειρήσεων & Οργανισμών

Θεματική Ενότητα: ΔΕΟ 10 Βασικές Αρχές Δικαίου & Διοίκησης

Ακαδ. Έτος: 2021-22

1η Γραπτή Εργασία: Συνταγματικό Δίκαιο & Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ημερομηνία: 16/11/2021

🔭 Αποκάλυψη του 1ου Θέματος

1. Μελέτη Εκφώνησης
2. Λέξεις Κλειδιά
3. Διευκρινίσεις – Παραδείγματα
4. Ερωτήματα Αποκάλυψης
5. Απαιτούμενες Γνώσεις
6. Πηγές

Μελέτη εκφώνησης

«Συνταγματικό Δίκαιο

Οι κανονιστικές πράξεις της Διοίκησης

α. Τα είδη τους

β. Η διαδικασία παραγωγής και οι προϋποθέσεις έκδοσής τους και

γ. Η σχέση τους με τους τυπικούς νόμους

** Οι απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα να στηρίζονται και στις σχετικές διατάξεις του Συντάγματος.*

Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το Συνταγματικό Δικαστήριο της Πολωνίας εξέδωσε απόφαση σύμφωνα με την οποία οι κανόνες δικαίου της ΕΕ και οι αποφάσεις του ΔΕΕ δεν βρίσκουν εφαρμογή εντός της πολωνικής έννομης τάξης, εάν δεν είναι σύμφωνες προς το πολωνικό Σύνταγμα. Κρίνετε την απόφαση απαντώντας αιτιολογημένα στα ακόλουθα ερωτήματα:

- α. Η απόφαση αυτή συνάδει με τις αρχές που διέπουν το δίκαιο της ΕΕ;*
- β. Υπάρχει δυνατότητα εμπλοκής του ΔΕΕ στην υπόθεση που έχει ανακύψει και με ποιο τρόπο;*
- γ. Μπορούν τα λοιπά κράτη μέλη να αποβάλουν την Πολωνία από την ΕΕ και με ποια διαδικασία; »*

Λέξεις κλειδιά – έννοιες

Οι λέξεις κλειδιά απορρέουν από τα βασικά ζητήματα που αναμένεται να συζητηθούν. Στην προκειμένη οι έννοιες που συζητούνται είναι οι εξής:

- Διοίκηση & κανονιστικές πράξεις αυτής
- Τυπικός νόμος
- Δίκαιο της ΕΕ
- ΔΕΕ
- Αποβολή κράτους

Οι παραπάνω λέξεις κλειδιά θα αναφερθούν στο κείμενο εφόσον αποτελούν αντικείμενο της εργασίας.

Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε πως μέσα στο κείμενο θα πρέπει να δοθεί και ορισμός τους όταν αυτό απαιτείται.

Για παράδειγμα, ο ορισμός των κανονιστικών πράξεων της Διοίκησης και του δικαίου της ΕΕ μπορεί να δοθεί δεδομένου ότι αποτελούν τις κεντρικές έννοιες της εργασίας, και ο αναγνώστης πρέπει να τις γνωρίζει για να είναι σε θέση να διαβάσει την εργασία. Καλό θα ήταν την κεντρική έννοια κάθε εργασίας να την αναλύουμε στην Εισαγωγή.

→ **Κανονιστικές πράξεις της Διοίκησης**

- ✓ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΙ νόμοι, δηλ. κανόνες δικαίου που εμπεριέχουν γενικούς και αφηρημένους κανόνες δικαίου.
- ✓ πρόκειται για πράξεις της εκτελεστικής εξουσίας (Κυβέρνηση, Πρόεδρος της Δημοκρατίας, υπουργοί και κατώτερα όργανα της δημόσιας διοίκησης), κατά παρέκκλιση της αρχής της διάκρισης των λειτουργιών που αναθέτει τη νομοθετική αρμοδιότητα στη Βουλή.

Διακρίσεις κανονιστικών πράξεων της Διοίκησης ως πηγών του συνταγματικού δικαίου

- ✓ προεδρικά διατάγματα με την συμμετοχή του Προέδρου της Δημοκρατίας
- ✓ κανονιστικές πράξεις, που εκδίδονται από άλλα όργανα της εκτελεστικής εξουσίας, δίχως τη συμμετοχή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

→ **Τυπικός νόμος:** ο νόμος, που άσχετα με το αν περιέχει κανόνες δικαίου, εκδίδεται από τα όργανα που έχουν την νομοθετική αρμοδιότητα στο πολίτευμα μας, δηλαδή τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σύμφωνα με την προβλεπόμενη στο Σύνταγμα νομοπαραγωγική διαδικασία.

≠ Ουσιαστικός νόμος: κάθε δικαιοϋική πράξη της πολιτείας, η οποία εμπεριέχει κανόνες δικαίου, άσχετα από το όργανο που την εξέδωσε και τη διαδικασία μέσα από την οποία προήλθε. Οι κανόνες, που θέτει, διαθέτουν γενικό και αφηρημένο χαρακτήρα.

→ Το **δίκαιο** της ΕΕ

- ✓ Διακρίνεται σε πρωτογενές και παράγωγο.
- ✓ Οι Συνθήκες (**πρωτογενές δίκαιο**) αποτελούν τη νομική βάση για όλες τις μορφές δράσης που αναπτύσσει η ΕΕ.
- ✓ Το **παράγωγο** δίκαιο, το οποίο περιλαμβάνει τους κανονισμούς, τις οδηγίες, τις αποφάσεις, τις συστάσεις και τις γνώμες, απορρέει από τις αρχές και τους στόχους που καθορίζονται στις Συνθήκες.

Πρωτογενές δίκαιο

Περιλαμβάνονται α) οι συνθήκες με τις οποίες ιδρύθηκαν οι τρεις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, Κοινότητα άνθρακα και Χάλυβα, Ατομικής Ενέργειας και Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΣΕΚΑΧ, ΣΕΚΑΕ και ΣΕΟΚ), β) οι συνθήκες, οι οποίες τις αναθεώρησαν και τις τροποποίησαν (πχ. Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, Συνθήκη του Μάαστριχτ, Συνθήκη του Άμστερνταμ, Συνθήκη της Λισαβόνας), γ) όλες οι συνθήκες προσχώρησης των κρατών μελών της ΕΕ.

Παράγωγο δίκαιο

Οι πράξεις που παράγονται από όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο των Υπουργών και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, βάσει των αρμοδιοτήτων τους που προβλέπονται στο πρωτογενές δίκαιο.

- Το δίκαιο της ΕΕ λειτουργεί ως ένα αυτόνομο από τα κράτη δικαιοσύνη σύστημα, το οποίο επιβάλλει υποχρεώσεις και θεσπίζει δικαιώματα, τόσο για τους ιδιώτες, όσο και για τα κράτη-μέλη και περιορίζει την κυριαρχία των κρατών.

→ **Αρχές που διέπουν το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Σύμφωνα με την **ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΥΠΕΡΟΧΗΣ** και της **ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ** του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο ευρωπαϊκός κανόνας δικαίου δεν υπόκειται σε οποιαδήποτε διαδικασία μετατροπής, προκειμένου να δημοσιευθεί και εν τέλει να εφαρμοστεί από τα αρμόδια εθνικά όργανα.

✓ ορίζει ότι το δίκαιο της Ένωσης υπερισχύει των αντίθετων εθνικών διατάξεων, προγενέστερων αλλά και μεταγενέστερων

→ οι αρχές των κρατών μελών δεν μπορούν να εφαρμόσουν εθνικό κανόνα που αντιβαίνει στο ενωσιακό δίκαιο.

✓ ο αντίθετος εθνικός κανόνας δεν ακυρώνεται ούτε καταργείται, αλλά αναστέλλεται η υποχρεωτική ισχύς του.

- ✓ Η υπεροχή έναντι του αντίθετου εσωτερικού δικαίου είναι απόλυτη, καθώς τέτοια διαθέτουν όλες οι διατάξεις του πρωτογενούς και του παραγώγου ενωσιακού δικαίου με δεσμευτική ισχύ, με σκοπό την ομοιόμορφη εφαρμογή αυτού σε όλα τα κράτη μέλη.
- ✓ καθιερώθηκε από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την απόφαση Costa κατά Enel

Άμεση ισχύς του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Ο ενωσιακός κανόνας δεν αρκεί να υπερισχύει έναντι του αντίθετου εθνικού, αλλά θα πρέπει να διαθέτει το χαρακτηριστικό της αμεσότητας προκειμένου να καταστεί αποτελεσματική η υπεροχή την οποία καταρχήν διαθέτει.
- Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης υιοθέτησε για πρώτη φορά την αρχή του άμεσου αποτελέσματος στην υπόθεση Van Gend and Loos (1963)
- Οι ενωσιακοί κανόνες αφορούν το διοικούμενο ως οικονομικό δρώντα, συνεπώς μπορεί ο ίδιος να τους επικαλείται ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, έστω και εν αυτοί απευθύνονται τυπικά προς κράτη-μέλη.

Δικαστήριο ΕΕ (ΔΕΕ)

- ελέγχει τη νομιμότητα των πράξεων των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
 - φροντίζει για την εκ μέρους των κρατών μελών τήρηση των απορρεουσών από τις Συνθήκες υποχρεώσεών τους
 - ερμηνεύει το δίκαιο της Ένωσης κατόπιν υποβολής αιτήσεως εκ μέρους των εθνικών δικαστών.
- ομοιόμορφη εφαρμογή και ερμηνεία του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αποχώρηση/Αποβολή από ΕΕ (εκούσια και μονομερής): **άρθρο 50 ΣΕΕ** (Συνθήκη της Λισαβόνας)

Μια χώρα της ΕΕ που επιθυμεί να αποχωρήσει πρέπει να ενημερώσει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και στη συνέχεια ζητείται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να παρέχει καθοδήγηση για τη σύναψη συμφωνίας, η οποία ορίζει τις κανονιστικές ρυθμίσεις για την αποχώρηση αυτής της χώρας.

Το δικαίωμα αυτό ασκείται δίχως να προβλέπονται στο άρθρο 50 ΣΕΕ κυρώσεις ή περιορισμοί για τα κράτη μέλη που επιθυμούν να το ασκήσουν.

Ερωτήματα αποκάλυψης

1. Τί είναι η δικαιοπραγωγική διαδικασία και ποιές μορφές αυτή λαμβάνει;
2. Ποιές μορφές μπορεί να λάβει η κανονιστική αρμοδιότητα της εκτελεστικής λειτουργίας;
3. Ποιές οι θεμελιώδεις αρχές που διέπουν το δίκαιο της ΕΕ;
4. Ποιά η σχέση μεταξύ ενωσιακού δικαίου και εθνικού δικαίου;
5. Ποιές οι υποχρεώσεις του κράτους μέλους από την αρχή της υπεροχής;
6. Ποιά η ισχύς του ενωσιακού δικαίου κατά τη διαδικασία αποχώρησης ενός κράτους από την ΕΕ;

1. Τί είναι η δικαιοπραγωγική διαδικασία και ποιές μορφές αυτή λαμβάνει;

⇒ Η δικαιοπραγωγική διαδικασία αναφέρεται στην θέσπιση, την ισχύ και την εφαρμογή των κανόνων δικαίου σε μια έννομη τάξη. Οι νόμοι, οι διοικητικές πράξεις και οι δικαστικές αποφάσεις είναι έγκυρες και νόμιμες εφόσον έχουν παραχθεί σύμφωνα με τις διαδικασίες και από τα όργανα που ορίζει το ίδιο το Σύνταγμα, τα οποία οφείλουν να ενεργούν εντός των προβλεπόμενων αρμοδιοτήτων τους. Η δικαιοπραγωγική διαδικασία διακρίνεται σε τακτική και σε εξαιρετική. Τακτική είναι η διαδικασία έκδοσης των τυπικών νόμων από τη Βουλή, και εξαιρετική η διαδικασία έκδοσης πράξεων νομοθετικού περιεχομένου από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, μετά από πρόταση της Κυβέρνησης, όπως και η έκδοση διοικητικών πράξεων από άλλα όργανα πλην του ΠτΔ.

2. Ποιές μορφές μπορεί να λάβει η κανονιστική αρμοδιότητα της εκτελεστικής λειτουργίας;

Κρίσιμο στο ερώτημα αυτό είναι να προσδιορισθεί αρχικά η έννοια και η κατ' αρχήν αρμοδιότητα της εκτελεστικής λειτουργίας και στη συνέχεια οι περιπτώσεις στις οποίες αυτή μπορεί να συμμετέχει στην δικαιοπαραγωγική διαδικασία, δηλαδή στην θέσπιση κανόνων δικαίου (νόμων) και με ποιά μορφή.

3. Ποιές οι θεμελιώδεις αρχές που διέπουν το δίκαιο της ΕΕ;

⇒ Αναφορά αρχικά στην αυτονομία ενωσιακού δικαίου ως θεμελιώδης αρχή, η οποία αποτελεί την βάση από την οποία απορρέουν η αρχή της άμεσης ισχύος και η αρχή της υπεροχής.

4. Ποιά η σχέση μεταξύ ενωσιακού δικαίου και εθνικού δικαίου;

Αφού προσδιορίσετε την έννοια του ενωσιακού δικαίου (εφόσον αυτό δεν έχει προηγηθεί στην «Εισαγωγή») αναλύστε την νομολογιακής προέλευσης **αρχή της υπεροχής** του ενωσιακού δικαίου έναντι του εθνικού με επισήμανση και των διατάξεων που κατοχυρώνουν νομοθετικά αυτή την αρχή.

*Ειδική αναφορά στην εφαρμογή της αρχής αυτής στη σχέση μεταξύ ενωσιακού και εθνικού συνταγματικού δικαίου.

5. Ποιές οι υποχρεώσεις του κράτους μέλους από την αρχή της υπεροχής;

Αφού εξηγήσετε την έννοια της αρχής της υπεροχής, θα πρέπει να αναλύσετε τί ειδικότερα συνεπάγεται η αρχή της υπεροχής για τα κράτη που είναι μέλη της ΕΕ. Οι επιμέρους υποχρεώσεις των κρατών είναι οι εξής:

- α) απαγόρευση αμφισβήτησης της εγκυρότητας του δικαίου της Ένωσης εκ μέρους κρατικών οργάνων,
- β) απαγόρευση θέσπισης νέων, αλλά και εφαρμογής ήδη προβλεπόμενων εθνικών διατάξεων που είναι αντίθετες προς το δίκαιο της Ένωσης,
- γ) υποχρέωση να ανακαλέσει την εθνική νομοθεσία που είναι αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης.

6. Ποιά η ισχύς του ενωσιακού δικαίου κατά τη διαδικασία αποχώρησης ενός κράτους από την ΕΕ;

Σύμφωνα με το άρθρο 50 παρ. 3 ΣΕΕ, οι Συνθήκες δεν παύουν να ισχύουν ευθύς αμέσως από την στιγμή που ένα κράτος μέλος ασκήσει το δικαίωμα προς αποχώρησή του από την Ένωση, αλλά από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της συμφωνίας αποχώρησης που θα συναφθεί τελικά ή σε περίπτωση που δεν υπάρξει τέτοια συμφωνία, η ισχύς των Συνθηκών λήγει δύο έτη μετά την ημερομηνία γνωστοποίησης της πρόθεσης αποχώρησης από το εν λόγω κράτος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Παπαδοπούλου, Λ. (2015). *Συνταγματικό Δίκαιο, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις*. Ζωγράφου, Εκδ. Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Παπαδοπούλου, Λ. (2008). *Στοιχεία Δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Πάτρα. Εκδ. ΕΑΠ
- Κοϊμτζόγλου, Ι. & Κ. Τσιμάρας (2011). *Συνταγματικό Δίκαιο Σημειώσεις*. Αθήνα.
- Σύνταγμα της Ελλάδος

Ευχαριστώ
για το ενδιαφέρον &
την ενεργό συμμετοχή σας!!!